

ЖАРГОННА ФРАЗЕОЛОГІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розкрито експресивний потенціал жаргонної фразеології, роль стійких словосполучень у сучасній українській пресі.

Ключові слова: жаргонна фразеологія, публіцистичний дискурс, фразема, стійкі словосполучення.

Abstract

The article reveals the expressive potential of slang phraseology, the role of stablephrases in the modern Ukrainian press.

Keywords: jargon phraseology, journalistic discourse, phrasema, stablephrases.

Вступ

Експресивний потенціал жаргонної фразеології є одним із засобів комунікативного впливу на читача, подачі будь-якої інформації в публіцистичному дискурсі експресивного чи емоційного забарвлення. Жаргонізація мови й мовлення зумовлена багатьма причинами. Однією з них є демократизація суспільного спілкування, дія засобів масової інформації, взаємодія літературної мови з некодифікованими підсистемами. Численна наукова література свідчить про дискусійність статусу використання жаргонних фразем у сучасній пресі. Дослідженням цієї проблеми займалися відомі вчені: Н. Третяк, Н. Кочукова, О. Пономарів, О. Сербенська, О. Стишов, Г. Кузь та ін. Вивчення фразеологізму в курсі української мови за професійним спрямуванням надано в працях [1, 2, 3, 4].

Мета статті

Є описати типи та роль жаргонних фразем у сучасній українській пресі, висловити свою думку щодо вживання вказаних одиниць у газетному тексті.

Останні десятиліття позначилися інтенсифікацією уваги до фразеології різних мов, оскільки фразеологізми становлять країнознавчу цінність, відображають національну культуру, широко функціонують у розмовному мовленні, засобах масової комунікації, в усіх мовних стилях із різними функціями [5].

У газетному тексті значну роль відіграють жаргонні фразеологізми, які покликані оживити виклад, зацікавити читача, дати матеріалу емоційний заряд. Вони є вдалим засобом гострої образної характеристики негативних рис героїв публікацій, засуджують егоїзм, жадібність, кар'єризм, жорстокість. Жаргонізовані фразеологізми урізноманітнюють мову преси, виступають експресивним засобом газетної мови. Все це, з одного боку. З іншого боку, використовуючи «знижену» лексику, ми презентуємо українську мову без цих прикрас: її калиновості, сопілковості. Кримінальна жаргонна лексика, яка, на жаль, активно вживається в мовленні нардепів, а також молодіжна лексика вульгаризують мову, роблять її лайливою, позбавляють мову літературних норм, етичних моральних правил. Тому вивчення жаргонної фразеології має бути виправданим і доречним. Наведемо приклади вживання жаргонної фразеології в сучасній українській пресі.

Погулити (загулити) – отримати інформацію з інтернету (за допомогою пошукової системи google); **совість гризе** – відчуття провини за щось, докори сумління; **ляпнути** – сказати не подумавши. «Я в якийсь момент просто для себе вирішив з'ясувати, чим займаюся. **Погулив** усі назви, почитав відгуки. Дуже почала **совість гризти**...Потім почалися затримки зарплати, ну я і

ляпнув, що ось так і так, я знаю, що це насправді просто шахрайство». (новинний портал «Obozrevatel» 4.02.2021); **строчити** – писати дуже багато й швидко. «**Строчіть** доноси: рада дозволила анонімні повідомлення про корупцію». («Україна молода» 05.02.2021); **як по маслу** – найкращим чином; **без напругу** – без жодних ускладнень; **юзати** – використовувати. «Ми відмінно повеселилися і вибір подарунків пройшов **як по маслу, без єдиного напругу**. Тепер буду **юзати** цей лайфхак». («Федерація кіберспорту України» Блог: Як бути дівчиною геймера. 16.01.2021); **захарашення** – занедбання, забруднення. «Утім **захарашення** відходами Землі стосується кожного з нас, адже досі в Україні немає достатньої кількості сміттєпереробних заводів і пунктів роздільного прийому сміття». («Україна молода» 02.02.2021); **вмивати руки** – відходити від чого не-будь, знімати з себе відповідальність за що-небудь. «– Я хочу сказати вам усім, товариші: **я вмиваю руки**. Я мушу вам заявити цілком офіційно – всякі подальші експерименти над моїм винаходом провадяться тут без мого дозволу, без моєї згоди, я вважаю постановку їх принципово неправильною і технічно необґрунтованою. Тому припиняю роботу». (Собко, Справа прокурора Малахова 1959, ст. 76); **злити (інформацію)** – таємно передати щось (наприклад, інформацію), третій особі. «"Пенсіонер" спочатку навіть думав **злити** інформацію про активи "Леніна" ФСБ, проте жага заробити переважила бажання "просто помститися" Євдокимову». («Obozrevatel» 08.02.21); **скролити/доскролити** – гортати веб-сторінку, документ, на телефоні, комп'ютері, тощо. Доскролити – догортати до кінця. «Щоб подивитися відео, **доскрольте** новину до кінця». («Obozrevatel» 08.02.21); в **турборежимі** – стрімко, ефективно. «Зерно в **турборежимі** буде експортуватися, а значить, ціна внутрішнього ринку буде рости через дефіцит». («Obozrevatel» 08.02.21); **форсити** – хизуватися, хвастатися, виставляти напоказ що-небудь, прагнути вразити чимось; **по прайсу** – за ціною. «Коли всім інтернетом **форсять** чорну п'ятницю – складно не заходити в прикольні магазини в пошуках знижок на дрібниці, які ти не можеш собі дозволити по звичайному **прайсу**». («Федерація кіберспорту України» 25.12.2020); **залипати** – проводити багато часу за чимось. «Він і раніше іноді **залипав**, але зараз це зайняло більшу частину його життя». («Федерація кіберспорту України» 27.11.2020); **залити** – завантажувати файли (фотографії, тощо) в соціальні мережі, хмарні сховища і т. д.; **пачками** – тобто у великій кількості. «Цікаво, кому потрібно зламувати офіційний аккаунт ІКЕА і **залити** сюди нісенітницю щоб люди **пачками** відписувалися?» («Znaj.ua» 08.02.21); **замилювати очі** – вводити в оману, брехати. «З цього повідомлення Кабміну важко щось зрозуміти навіть експертам. Але вони все ж зрозуміли, що уряд знову **замилює очі** українцям». **Спустити** – витратити певну суму грошей. «На воду і паливо для автопарку Кабмін **спустить** 5 мільйонів». («Znaj.ua» 08.02.21).

Висновки

Фразеологізми як і інші лексичні одиниці відіграють важливу роль у засобах масової комунікації. У структуруванні газетного тексту значну роль відіграють жаргонні фразеологізми, які виконують функцію експресеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова Л. Є. «Українська мова (за професійним спрямуванням) у таблицях і схемах» для студентів I курсу : навч. посібн. / Л. Є. Азарова, А. С. Стадній, Л. А. Радомська. - Вінниця : ВНТУ, 2018. - 176 с.
2. Азарова Л. Є. Українська мова професійного спілкування. Практичний курс. Частина I. / Азарова Л. Є., П'яст Н. Й. // Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2006. – 126 с.
3. Азарова Л. Є. Професійне спілкування науково-технічних працівників / Азарова Л. Є., П'яст Н. Й., Іванець Т. Ю. // Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2008. – 189 с.
4. Азарова Л. Є. Українська мова професійного спілкування (Навчальний посібник дистанційного навчання). Станіонар. / Азарова Л. Є., Цимбал О.А. // Навчальний посібник, електронна версія, внесено до системи дистанційного навчання LearningServer. – Вінниця: ВНТУ, 2008. – 347 с.
5. Азарова Л. Є., Горчинська Л. В., Пустовіт Т. М. Використання мультимедійних технологій у вивченні фразеологізмів на заняттях з української мови як іноземної/ Закарпатські філологічні студії. – Ужгород. – 2020. – Випуск 13. – С.15 – 23.

Азарова Лариса Євстахіївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kmz2427@ukr.net

Azarova Larisa Yevstahievna – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Linguistics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kmz2427@ukr.net

Гурін Сергій Вячеславович – студент групи ІБС-206, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sergey.gurin2015@gmail.com.

Hurin Serhii Vyacheslavovich – student of group 1BS-20b, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sergey.gurin2015@gmail.com.